

LF
NYT

**Pigegruppen giver de
vilde piger fællesskab**

**Daginstitutionsledelse
er en udfordring**

- Ny bog hjælper på vej

6

41. årgang
23.5.14

**Børnehavebørn
lærer ikke på en stol**

- Kritik af et sproglæringsprojekt

Man skal kunne kravle, før man kan gå

Læsning af 10 udvalgte bøger og snak om udvalgte ords betydning i en halv time, to gange om ugen. Det er tanken med forskningsprojektet SPELL. Men det er ren instruktionspædagogik, lyder kritikken fra en gruppe pædagoger.

Sproglæringsprojekt. En gruppe pædagoger i udflytterbørnehaven Peters Hus er stærkt utilfredse med sproglæringsprojektet, SPELL. "Sådan lærer børn ikke," siger de. Ekspertter giver dem ret.

Tekst og foto: Jon Arskog

Pædagogerne i udflytterbørnehaven Peters Hus er vrede og frustrerede over sproglæringsprojektet 'SPELL', der er et forskningsprojekt, der for tiden gennemføres i 55 dagtilbud i seks af landets kommuner, herunder Peters Hus.

SPELL er baseret på et amerikansk sprogteknologisk koncept kaldet Read It Again, og bærer i den danske version undertitlen 'sprogtilegnelse gennem legebaseret læsning', men efter at pædagogerne i Peters Hus over 20 uger har stiftet bekendtskab med projektet, er de frustrerede over projektets karakter – og over at sådan et projekt overhovedet kan blive sat i søen.

Bag projektet står Center for Børnesprog på Syddansk Universitet, SDU. På deres hjemmeside forklares projektet således: "SPELL er en 20 ugers curriculum-baseret sproginter-

vention der fokuserer på at øge børns sproglige udbytte af boglæsning ved at målrette læsningen til bestemte sproglige mål og ved give pædagoger konkrete strategier til at give målrettet feedback til det enkelte barn. Der er konkrete målrettede aktiviteter der øger det sproglige udbytte og styrker sprogtilignelsen."

Til projektet hører en 80 siders manual med udførligt beskrevne aktiviteter til hver enkelt session med børnene.

Strider mod pædagogfagligheden

I et forløb over 20 uger, der blev påbegyndt i november 2013, har udflytterbørnehaven Peters Hus således medvirket i projektets 'SPELL Basis' gruppe. De har fået uddannelse i SPELL-metoden, har fulgt den 80 sider lange manual og har

på skift to gange om ugen af en halv times varighed haft de otte grupper, som den 55 børn store tre- til seksårs børnegruppe er blevet opdelt i, inde og læse i alt 10 specifikke bøger sammen med en pædagog. Manualen fastlægger ord, som skal diskuteres med børnene – og efterfølgende har pædagogerne på en iPad tastet deres opfattelse af børnenes evne til at forstå og diskutere ordenes betydning og delinger.

Forløbet i Peters Hus sluttede efter påske, men pædagog Sandra Nielsen og hendes kolleger sidder tilbage med en dårlig smag i munden og en frygt for, hvad projektet vil føre til.

De mener, at tankegangen i forskningsprojektet strider mod deres faglighed og mod det mange forskningsprojekter tidligere har påvist, er den rette måde for små børn at lære på. Frygten er, at den herskende

skolificerings-diskurs alligevel vil sætte sig igennem, fordi det er på den politiske dagsorden.

Sandra Nielsen, der er talsmand for pædagogerne i Peters Hus har sammen med sine kolleger formuleret kritikken i en udtalelse, som de blandt andet har sendt til LFS Nyt. I den udtrykker de deres frustration og undrer de sig over, at kommunen har indvilliget i at deltage i et sådant projekt.

Dualistisk og snævert indlæringssyn

I udtalelsen lyder det: "Som fagpersoner og pædagoger er vi vrede og dybt frustrerede over, at blive pålagt arbejdsopgaver som både stjæler tid fra kerneopgaven og som samtidig strider imod vores faglige viden omkring børn og læring."

"Det børnesyn og læringssyn som ligger bag dette projekt ligger meget, meget langt væk fra vores pædagogfaglige viden om, hvordan børn udvikler sig og hvordan de lærer, erkender, oplever, forstår og tilegner sig ny viden. Det læringssyn, der ligger til grund for SPELL, er efter vores mening et meget dualistisk og snævert indlæringssyn, hvor fokus ligger på et strukturalistisk sprogsyn i modsætning til det funktionelle sprogsyn og den holistiske tilgang, som vi normalt arbejder ud fra," skriver de.

"Vi er som pædagoger og fagpersoner dybt bekymret for den tendens som ligger til grund for SPELL. Det er et projekt som, efter vores mening, udelukkende er baseret på en forfejlet opfattelse af, hvordan børn tilegner sig viden og hvordan børn lærer. Det er udelukkende baseret på abstrakte og kognitive processer og kroppen bliver reduceret til et besværligt onde som bliver parkeret på en stol i 30 minutter, hvorefter vi på dualistisk maner kun taler med børnene på et kognitivt plan."

"Den fremherskende politiske diskurs i dag er, at dagtilbud bliver opfattet som en del af den nationale uddannelsespolitik, og at hvis man styrker indlæring fra vuggestuealderen kan man give Danmark en

førende plads i den store globale konkurrence. Men det er bare ikke rigtigt. Denne diskurs ender i en såkaldt instruktionspædagogik, som kun har en effekt, mens det foregår og resulterer i, at børnene bliver endnu ringere i skolen i grundfag som sprogforståelse, matematik og naturfag. Små børn lærer kvalitativt andelede, så man kan ikke bygge matematik, læsning og stavning på og tro at børnene kan mere næste år, hvor de så begynder på et højere niveau. Sådan fungerer det ikke. Børn skal have hands-on og opnå et solidt grundlag gennem legende læring."

Vi er som pædagoger og fagpersoner dybt bekymret for den tendens som ligger til grund for SPELL. Det er et projekt som, efter vores mening, udelukkende er baseret på en forfejlet opfattelse af, hvordan børn tilegner sig viden og hvordan børn lærer.

Eftersom forskningen underbygger deres påstand, undrer pædagogerne sig over, at Københavns Kommune overhovedet vil deltage i et sådant projekt.

"Hvordan kan Københavns kommune støtte sådan et forskningsprojekt? Hvad med den alsidige dannelse og det hele menneske som udvikler sig dialektisk i relationen med den dygtige voksne? Hvad med den viden der findes på området, der støtter vigtigheden i de æstetiske læreprocesser? Vi kan som faggruppe og pædagoger ikke leve med, at vores faglighed og viden bliver undermineret i et sådan grad som SPELL projektet gør. Vi vil have vores faglighed tilbage."

Først sanser, så det abstrakte

Kritikken af SPELL betyder dog ikke, at pædagogerne i Peters Hus er modstandere af at styrke børnenes sproglige kompetencer:

"Det er absolut ikke fordi, vi er imod læring som begreb – tværtimod. Børn lærer hele tiden, mens de sanser omverden via hele deres sansesystem og kroppen. Børn lærer gennem sanselige erfaringer og børn har brug for at gøre sig helt konkrete og sanselige erfaringer før de kan forstå forskellige begreber på et abstrakt og kognitivt plan. Børn lærer og udvikler sig i et dialektisk samspil med dygtige og engagerede voksne og det er også i den relation, at deres sprog udvikler sig."

Man skal altså kunne kravle, før man kan gå. Derfor opfordrer pædagogerne til, at vil man styrke børnehavnens sproglige kompetencer, så må det ske på deres egne præmisser.

"Jo flere konkrete sanselige erfaringer børn gør sig, jo større er fundamentet for al fremtidig læring. Kroppen husker, hvad den abstrakte hjerne ikke altid forstår og derfor er det også essentielt, at inddrage kroppen og sanserne i diverse læringskontekster, hvis målet er, at barnet skal kunne huske oplevelsen og trække på den som en brugbar erfaring, der senere hen kan reflekteres over og læres af."

Opbakning fra forskere

LFS Nyt har været i kontakt med flere eksperter, der bakker op om pædagogerne i Peters Hus' kritik.

Dion Sommer, der er professor i udviklingspsykologi på Psykologisk Institut, Aarhus Universitet, er en af dem. Han har sat sig grundigt ind i SPELL-projektet og dets amerikanske ophav. Han mener, at det er en fejltagelse af dimensioner, at der i tiden er et paradigmeskift i barndomssynet, der går fra kompetencebarnet til præstationsbarnet – fra den legende læring til akademisering af indlæringen, et paradigmeskifte der lægger grunden til fx kommuners accept af projekter som SPELL.

Det mener han blandt andet, fordi han har gennemgået adskillige

internationale forskningsprojekter om pædagogik og læring. Resultatet udgives i efteråret i bogen 'Læring, dannelse, udvikling – kvalificering til fremtiden i daginstitutioner og skole', redigeret af Jacob Klitmøller og Dion Sommer. Her har han specifikt skrevet et kapitel, der afdækker om børn skal 'tidligt i skole', eller lære ved 'legende læring'. I det kapitel skriver han også om forholdet mellem sprogudvikling og leg.

Ikke bare har Dion Sommer således sat sig grundigt ind i SPELL projektet, han har også nærlæst alle relevante forskningsprojekter

om instruktionspædagogik kontra legende læring – Academics kontra det kompetente barn. Han finder det helt uhørt, at et projekt som SPELL kan få lov at blive gennemført. Ikke mindst fordi der ikke er evidens for at det virker på længere sigt.

"Hvis SPELL havde været introduceret som forsøg i Danmark for 20 år siden, så var det blevet afvist. Jeg har læst adskillige studier, der viser, at børn der er vokset op med legende læring klarer sig bedre i uddannelsessystemet senere hen, end dem der er vokset op med instruktionspædagogik," siger han og slår

fast, at: "Små børn lærer kvalitativt anderledes end skolebørn. De lærer gennem leg."

Han pointerer derfor, at man ikke bare kan importere skoleundervisningsmodellen – instruktionspædagogikken – i børnehaven, og placere et barn på en stol, læse højt og tale begreber ind i hovedet på dem. Små børns hjerner fungerer ikke sådan.

Slet ikke legebaseret

Han konstaterer også, at selvom SPELL projektet har forsøgt at gardere sig mod kritik ved at have undertitlen 'Sprogtilegnelse via legebaseret læsning', så er der ikke meget leg i projektet.

"Når jeg ser konkret på, hvordan der bliver læst op, så er der ingen leg i det. Der er også noget andet de misforstår: Ser man på den amerikanske hjemmeside, står der, at det bygger på dialoglæsning. Det ved vi fra forskningen virker, men det er i betydningen, at pædagogen begynder på historien, kommer til et bestemt sted i teksten, og spørger så børnene: "Hvad sker der så?" Så går børnene i gang med at fortælle og drejer historien i deres egen retning. Så får vi den sproglige udvikling i gang. Det kalder vi dialoglæsning. Men det er ikke det vi ser i SPELL. Her skal børnene producere de rigtige svar, og pædagoger skal styre, hvordan de gør via en meget detaljeret manual. Så det er hverken leg eller den dialogiske læsning, hvor der er åbent rum for børns fantasi, og hvor børn kan forestille sig forskel-

Dion Sommer er professor i udviklingspsykologi ved Aarhus Universitet. Ifølge ham er det spild af tid og ødelæggende for børnene at bruge instruktionspædagogik i børnehaven.

Thomas Gitz-Johansen er lektor ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning på Roskilde Universitet. Ifølge ham er der ikke meget legende læring over SPELL, der samtidig fratager pædagogerne deres faglighed.

Man skal skelne mellem overfladelæring og dybdelæring. Overfladelæring kan bruges her og nu, men træner man ikke intensivt – også når man forlader børnehaven, så forsvinder det. Det er ikke blivende. Det viser forskning: Kognitiv læring forsvinder ved instruktionspædagogik, mens barnet gennem legen får tygget drøv og arbejdet det ind som dybdelæring

lige svar. Det er låst på forhånd. De vil udvikle børns rigtige og korrekte viden om bogstaver, rytme i sætninger, rim osv. Det skal børn åbenbart lære tidligere, fordi de så skulle være bedre til det, når de kommer i skole,” siger han.

Men han anfægter, at det skulle forholde sig sådan:

”Det der nok bliver det store problem her er, at det umiddelbart vil komme til at stå som en succes, for de børn, der er blevet trænet, vil klare sig bedre i forhold til nogen, der ikke har trænet intensivt her og nu. Men det er ikke det samme som, at det er 'sunket' ind. Man skal skelne mellem overfladelæring og dybdelæring. Overfladelæring kan bruges her og nu, men træner man ikke intensivt – også når man forlader børnehaven, så forsvinder det. Det er ikke blivende. Det viser forskning: Kognitiv læring forsvinder ved instruktionspædagogik, mens barnet gennem legen får tygget drøv og arbejdet det ind som dybdelæring. SPELL er en del af Academics-paradigmet, hvor leg slet ikke er interessant, hvor leg og læring derfor er adskilt,” siger Dion Sommer og henviser til forskning han gennemgår i den kommende bog, der viser, at børn der er vokset op med instruktionspædagogik faktisk præsterer dårligere, end børn der er vokset op med legende læring. Ifølge forskningen er de mere urolige, aggressive og mangler selvkontrol. Forskningen viser også, at børn der er vokset op med

legende læring klarer sig bedst i de klassiske fag, forklarer han.

Ligesom pædagogerne i Peters Hus er han ikke imod, at man arbejder med at styrke de sproglige kompetencer. Han mener også, at det skal være igennem leg, og uden at de voksne styrer legen fuldstændigt.

”Det skal være med et vist element af nænsom styring, hvor pædagogen aktiverer og sætter i gang; hvor pædagogen kommer i dialog med børnene og hvor det udvikler sig efter børnenes perspektiv. Tematiske fantasilege og drama-leg udvikler ikke blot hukommelsen, men ser ud til at give dybdelæring i den her alder,” siger Dion Sommer.

Ren og skær anti-leg

En anden forsker, der forholder sig kritisk til SPELL er Thomas Gitz-Johansen, der forsker i børn og børnehaver på Roskilde Universitet. Han er enig med Dion Sommer i, at SPELL intet har med legende læring at gøre.

”Det er kritisabelt at bruge legebegrebet i den her sammenhæng. Der er ikke noget leg, at se i det. Definitionen på leg er, at det er en lystfuld, indre styret aktivitet, som ikke har andre formål end sig selv. Legen styres af, hvad barnet er optaget af nu og her. Derfor giver det ikke mening at tale om leg i denne sammenhæng, hvor der gennemgående skal arbejdes med voksenstyring og på forhånd opsatte læringsmål,” konstaterer han og tilføjer:

Fakta om SPELL

SPELL er en sprogintervention, der er baseret på det amerikanske koncept Read It Again. De enkelte SPELL-forløb løber over 20 uger og 40 sessioner. Undervejs læser en pædagog 10 udvalgte bøger med en mindre gruppe børn og spørger bl.a. til bestemte ords betydning. Hver session varer 30 minutter og forløber efter en nøje tilrettelagt manual. Efter hver session indtaster pædagogen de enkelte børns indsatser på en iPad. SPELL gennemføres fra 2012 til 2015 og 55 daginstitutioner i seks kommuner deltager i projektet. Center for Børnesprog har fået 16 millioner kroner til at gennemføre projektet i samarbejde med Rambøll og Teknologisk Institut.

Udklip fra manualen

SPELL manualen omfatter 40 aktivitetsforløb. Her er et udklip fra et aktivitetsforløb:

Aktivitetsforløb 25 - Hvem laver bøger?

Forberedelse af del 1 - Før læsning

Læringsområde: Skriftsprogskoncepter

Læringsmål: At forstå og bruge nye ord der har at gøre med bøger.

Målord: forside, titel, forfatter

Materiale: Alle Børns Citroner. Forfatter: Nils Hartmann og Dorthe Karrebæk

Aktiviteten:

- Vis bogen "Alle Børns Citroner". Sig: Vi skal snakke om bøger. Det her er forsiden af bogen. Hvad kan vi læse på forsiden? Det er rigtigt: Vi kan læse titlen og hvem forfatteren er. Titlen på den her bog er "Alle Børns Citroner" (peg mens du læser)
- Og forfatteren hedder Nils Hartmann (peg). Hvad er det nu forfatteren har lavet i bogen? Rigtigt, forfatteren har skrevet alle ordene. Han har fundet på hvad bogen skal handle om, og så har han skrevet det med ord så vi kan læse det
- Vis den første side i bogen. Sig: Er der nogen der kan huske det særlige navn for den første side i en bog? Det er titelbladet
- Peg på titlen og sig: Her står der igen hvad bogen hedder. Det er titlen. Og der står hvem der har skrevet ordene i bogen. Hvad er det vi kalder den der har skrevet ordene?

"Gør det sværere-strategi"

Forudsige

Forfatteren hedder Nils Hartmann. Tror du en dame kunne hedde Hartmann? Hvis du kunne skrive en bog, hvad skulle den så handle om?

Generalisere

Der er både billeder og ord i den her bog. Ved du om der findes bøger helt uden ord?

Argumentere

Bogen hedder Alle Børns Citroner. Hvorfor tror du den hedder sådan noget mærkeligt noget? Prøv at se på de første bogstaver i ordene: ABC.

Sandra Nielsen er talsmand for pædagogerne i udflytterbørnehaven Peters Hus. Hun fortæller at pædagogerne er vrede over at de skal bruge deres tid på noget, som strider mod deres viden om børns udvikling og læring.

”Jeg synes faktisk, at det er lidt frækt, at de bruger begrebet leg i den her sammenhæng.”

Han understreger, at han ikke forsker i børns indlæring af sproglige kompetencer, men han har blandt andet forsket i legen og dens betydning for børn og i de aktuelle forandringer af på børnehavområdet.

Han har læst pædagogernes kritik, læst om SPELL og læst i manualen for aktiviteterne i projektet og han forstår i det hele taget godt, at pædagogerne er frustrerede:

”Det her kunne bare være et teknisk spørgsmål om, hvordan man mest effektivt lærer børn sprog, men det er også en masse andet. Det er blandt andet et spørgsmål om, hvem der skal definere praksis, og hvilken rolle forskning og politikere skal spille i forhold til praksis. Et program som dette indeholder en på forhånd fastlagt pædagogisk tænkning, som der ikke kan brydes med, hvad enten pædagogerne er enige i det pædagogiske grundsyn eller ej,” siger han og peger på, at det fratager pædagogerne deres faglighed.

”Det er et redskab, som kører efter en særlig logik, der er lagt ind i it-systemerne, som ikke kan brydes eller forhandles med. Det er et program, der er lukket om sig selv. Det

fordrer en praksis, der er fuldstændig løsrevet fra pædagogens øvrige praksis,” siger han og fortsætter:

”Det betyder, at pædagogen skal ignorere sin øvrige faglige viden. Der er ingen dialog mellem deres ekspertviden om børns udvikling, deres pædagogiske idealer og børneforståelse. Det kan godt være at det virker i forhold til børnenes sproglæring, det ved jeg ikke noget om, men set ud fra pædagogens synspunkt, må de jo opleve en afprofessionalisering, da ekspertisen flyttes fra pædagogerne til programmet,” siger han.

Netop distanceringen fra hverdagen og afprofessionaliseringen, som

også relaterer sig til den evidens-tænkning, der præger den offentlige sektor for tiden, ser han som det væsentligste problem ved SPELL-projektet.

”Det er hele det her evidensparadigme, hvor man vil finde metoder der virker universelt. Jeg tror i høj grad, at det også, er det pædagogerne reagerer mod. De reagerer mod, at de skal vikles ind i et evidensregime, som i sidste ende kan være med til at umyndiggøre dem som professionelle. Spørgsmålet er, hvordan skal den pædagogiske udvikling ske? Skal den ske demokratisk nedefra med indspil fra forskningen som inspiration, eller skal den bestemmes oppefra, hvor forskere eller politikere dikterer arbejdsgange og arbejdsmetoder,” siger Thomas Gitz-Johansen.

Med Tillidsdagsordenen og MED-aftalen i Københavns Kommune skulle man ellers tro, at det spørgsmål var afklaret.

Efter at pædagogerne i Peters Hus og LFS har henvendt sig til Børne- og Ungdomsforvaltningen i Københavns Kommune er forvaltningen gået med til et møde om pædagogernes kritik af SPELL-projektet. Det kan du læse mere om i næste nummer af LFS Nyt. ●

Tænk hvis man kan tage det pres af børnefamiliens skuldre og kunne sige, at ”dit barn har oplevet det, dit barn skal i dag.” Der tror jeg, at man kan frigøre en masse energi i familien